

Kommunal utvärdering av ungas livsvägar

är ett pilotprojekt som genomförts i samverkan mellan Göteborgs stad, Norrtälje, Piteå och Vallentuna kommun. Pilotprojektets syfte har varit att hitta nya och bättre sätt att följa upp och utvärdera ungas etablering efter gymnasieskolan.

Projektet består väsentligen av tre integrerade delar. En registerdatabas med uppgifter om samtliga individer i utvalda årgångar folkbokförda i kommunen vid 16 års ålder. Information om uppväxt, skolgång och etableringsfas. Med hjälp av statistiska metoder sammanfattas variabler och åskådliggörs orsakssamband. Eftersom databasen är kommungemensam kan man se vilka mönster som är generella och vilka som är kommunspecifika. Goda exempel kan identifieras och spridas, gemensam analys ökar och sprider kunskaper.

Genom att med statistiska metoder sammanfatta uppväxtvillkoren har man kunnat se hur de genomsyrar de val man gör och hur det går även så sent som i tjugosex års ålder. Tillgången till data för den egna kommunen har gjort att det går att belysa frågor av lokalt intresse ur andra perspektiv. Projektet har redan resulterat i ett ökat intresse från olika kommunala aktörer att sätta den egna verksamheten i ett sammanhang. Det har påbörjats diskussioner om olika nivåers ansvar samt om behov av gemensamma insatser i de kommunala verksamheterna.

KOMMUT-projektet har varit ett pilotprojekt med redovisning av tänkbar utveckling av konceptet samt breddning för att erbjuda fler kommuner att kunna delta.

För mer information om projektet kontakta
Maria Mueller, Barn- och utbildningschef, tfn 0911-69 60 61
Fredrik Karlsson, Samhällsanalytiker, Göteborgs stad, tfn 076-1134286

Rapporten finns att ladda ner här

<http://sites.google.com/site/kommutinfo/>

Resultat

De resultat som redovisas i rapporten bekräftar i hög utsträckning de resultat som även fångats inom forskning och andra utvärderingsstudier, men bidrar även med att differentiera situationen på kommunnivå och mellan kommuner med olika strukturella förutsättningar.

Uppväxtens levnadsförhållanden, kön och etnicitet slår igenom vad gäller skolresultat, övergång till högre studier och etablering på arbetsmarknaden. Grundskolan och gymnasieskolan står inför stora utmaningar om de ska klara sitt kompensatoriska

uppdrag. Det finns unga som bryter mönstren och som trots "dåliga odds" klarar sig lika bra som de som har de mest gynnsamma uppväxtvillkoren. Återkommande utbildning stärker ungas möjligheter till etablering.

Kvinnornas tillkortakommande i lönehänseende visar sig tydligt, deras löneutveckling är exempelvis sämre än för män som gått samma väg genom skolan. Riskerna att fastna i ett långvarigt behov av försörjningsstöd är hög för unga utan gymnasial utbildning. Riskerna att hamna i bidragsberoende förstärks också om man bor i områden med många försörjningsstödmottagare.

Resultaten från analyserna av tre årgångar i de fyra deltagande kommunerna Göteborg, Norrtälje, Piteå och Vallentuna, syftar till att visa upp en nyanserad bild av problemområdet ur ett kommunperspektiv och ge exempel på utvärderingsfrågor som kan belysas.

Det angreppssätt som testats är hur nya statistiska metoder kan användas för att fånga individuell utveckling över tid för att förbättra möjligheterna och förutsättningarna på den kommunala nivån att fånga generella och specifika trender. I en modell för sambandsanalys beskrivs hur viktiga utvärderingsfrågor kan besvaras rörande vilka som behöver stöd och stimulans samt hur insatser kan följas upp och utvärderas i statistiska effektstudier.

Slutrapportens resultat för unga födda 1980

Kommungemensam nivå

- § Tydligt klassmönster – färre än hälften av dem som växte upp i de mest ogynnsamma hemförhållanden slutförde sina gymnasiestudier. Bland dem som vuxit upp i de mest gynnsamma hemförhållandena var andelen 90 procent.
- § Unga med utländsk bakgrund i gruppen med minst gynnsamma förutsättningar klarar sig bättre än unga födda i Sverige i motsvarande grupp.
- § Nästan hälften av dem som inte avslutat gymnasiet har haft behov av stöd under året.
- § Det vanligaste etableringsmönstret för ungdomar födda 1980 är att varken etablera sig eller studera på högskolan. Mönstret är detsamma oavsett vilken kommun man vuxit upp i.
- § Män får oftare arbete och högre lön, oavsett val av en kvinnligare eller manligare studieväg genom gymnasiet. Män som gått en kvinnlig utbildningsväg har dessutom oftast högre lön än kvinnor som gått en manlig.
- § Elever från Bygg-, Energi- och Fordonsprogrammen etablerar sig i störst utsträckning på arbetsmarknaden.
- § Starkast koppling till framtida yrke har Byggprogrammet och Omvårdnadsprogrammet.

Lokal nivå

- § Piteå har en större andel som återvänder till hemkommunen efter att ha varit bosatta på annan ort vid 20 och/eller 23 års ålder.
- § Även unga med hög kompetens har en tendens att hamna utanför hemkommunen. Mest tydligt är detta i vår kommun då 72 procent av gruppen utflyttade har eftergymnasial utbildning. (Utbildningsnivå och mobilitet för födda 80, vid 26 års ålder.)
- § De två gymnasieprogram som visat sig ha starkast koppling till framtida yrke är byggprogrammet och omvårdnadsprogrammet. (Födda 80, vid 26 års ålder.)
- § 44 procent (9 st.) av BP- respektive 64 procent av OP (30 st.) av eleverna som etablerat sig på arbetsmarknaden från de båda programmen återfinns vid 26 års ålder inom ett för utbildningen relevant branschområde.
- § Ungdomar i Piteå tycks ha relativt homogena bakgrundsförutsättningar. I gruppen födda 1980 så är andelarna tillhörande de minst respektive mest gynnsamma blocken, 1 respektive 6 procent.
- § Piteå hade en betydligt större andel ungdomar som avslutade sina gymnasiestudier än övriga kommuner, 83 procent.
- § Piteå utmärker sig när det gäller andelen studerande som går ut gymnasieskolan med högskolebehörighet, vilket indikerar att gymnasieskolans organisation är väl anpassad till de krav som ställs. 73 procent är behöriga till högskolan.

Delrapporten visade bland annat att

- § Andelen unga som fullföljer gymnasiestudierna ökar med stigande betyg från grundskolan.
- § Bland ungdomar i åk 9, inom den lägsta betygskvartilen, fullföljer endast ca hälften gymnasiet, jämfört med 90 % för de med de högsta betygen.
- § Feriearbeten tycks ha en viss positiv inverkan på ungdomars etableringsmönster vid 26 års ålder, även om avslutade gymnasiestudier dock framträder som en långt mer betydelsefull etableringsfaktor.
- § SAFE-inkomsterna (från bidragssystemen) är tre gånger så stora för dem som ej avslutat sina studier. Bidragstagande kvinnor uppbär i högre grad än män sjukdomsrelaterade bidrag.

Metod och tanke bakom studien

Grundtanken bakom kommunal utvärdering av ungas livsvägar är att följa unga genom skolan och ut i vuxenlivet och ta reda på hur det gått för dem med jobb och egen försörjning. Genom ökad kunskap skapas förutsättningar för bättre styrning av skol- och ungdomspolitiken, men också möjlighet att ge feedback till olika aktörer inom skola och ungdomsarbete.

KOMMUT-konceptet för utvärdering bygger på långsiktig och systematisk uppföljning och utnyttjar SCB:s individbaserade register. En longitudinell databas har skapats med kvalificerade möjligheter till statistisk analys av ungas livsvägar. Ur ett kommunalt perspektiv kan effekterna av både statens och kommunens insatser följas upp. Genom

att flera kommuner deltar ges en möjlighet att hitta generella drag i utvecklingen, men också att få en bättre förståelse för varje kommuns särdrag.

Metoden kombinerar datainsamling av registerdata med de senaste statistiska analysverktygen och kan därtill kompletteras med urvalsundersökningar, kvalitativa enkäter och intervjustudier riktade till särskilt intressanta grupper. Studiens syfte har varit att utveckla ett utvärderingskoncept som kan komplettera kommunernas verksamhetsuppföljning med ett instrument som fokuserar på uppföljning och analys i ett befolkningsperspektiv. Den metod som har använts i projektet utgår från ett medborgarperspektiv där de kommunala verksamheterna sätts i relation till resultatet för kommuninnevånarna i form av etablering och egen försörjning.

Utvecklingen av ungdomars och unga vuxnas vägar genom utbildningssystemet, ut i arbetslivet och till en egen försörjning följs på kommunal nivå. KOMMUT-konceptet bygger på analys av data som följer individens utveckling, uppgifter som ingår i SCB:s registerdatabaser och som täcker in familjens levnadsförhållanden, grundskolan vid årskurs 9, gymnasieskolan, kompletterande utbildning, eftergymnasial utbildning samt ett brett spektrum av uppgifter under etableringsfasen från tre tidpunkter vid 20, 23 och 26 års ålder. Databasen omfattar individer från fyra kommuner, födda 1980, 1983 och 1990, sammantaget cirka 3 500 variabler och 20 000 individer.

För att kunna göra en rättvisande beskrivning av ungas livsvägar är det av avgörande betydelse att kunna beskriva deras levnadsförhållanden under uppväxten. Den metod som använts är en relativt ny statistisk klass av metoder, Propensity Score Analysis (PSA), med vars hjälp det går att sammanfatta ett stort antal variabler i ett värde, som beskriver en individs utgångsläge efter avslutad grundskola. Dessutom erbjuder metoden en möjlighet till gruppindelning av denna uppväxtvariabel i ett mindre antal homogena grupper, vilka sammanfattar uppväxtförhållandenas betydelse för skolgång och etablering i enkla diagram och sambandsanalyser. Utöver PSA-metoden har även regressionsanalys, flernivåanalys och enkla statistiska sambandsanalyser använts för att beskriva etableringsprocessen.